

ENVIRONMENTÁLNE A BEZPEČNOSTNÉ OZNAČOVANIE PRODUKTOV V KONTEXTE BEZPEČNÉHO UŽÍVANIA VÝROBKU

MIROSLAV RUSKO - KAROL BALOG - DOMENICO SCARAFILO

ENVIRONMENTAL AND SAFETY PRODUCT LABELING IN THE CONTEXT OF THE SAFE USE OF THE PRODUCT

ABSTRAKT

Základom bezpečného užívania každého výrobku bežným spotrebiteľom je získanie dostatku informácií. Tieto informácie by mal poskytnúť v prvom rade výrobca, pretože on je zodpovedný za uvedenie bezpečného výrobku na trh.

Označovanie je jedným zo spôsobov zníženia rizika a priblíženia sa k istote bezpečného výrobku. Pre spotrebiteľa sa tak môže stať problémom aj neprítomnosť jasného a správneho označenia.

Bezpečný výrobok je taký výrobok, ktorý neohrozuje tzv. oprávnený záujem. To znamená, že pokiaľ sa používa na určený účel a jeho užívateľ dodržiava bezpečnostné pokyny výrobcu, nespôsobí svojmu užívateľovi škodu na živote, zdraví, ďalej na hnutelnom a nehnuteľnom majetku a na životnom prostredí.

Spotrebiteľovi signalizuje environmentálna značka pozitívnu informáciu, že daný výrobok pri zachovaní svojich kvalitatívnych parametrov na rozdiel od ostatných substituentov (výrobky porovnateľných kvalitatívnych parametrov) má nadštandardné environmentálne parametre v rámci súčasných možností vedy a techniky.

Keľúčové slová: bezpečnosť, environment, značka

ABSTRACT

The basis for the safe use of any ordinary consumer product is to obtain sufficient information. This information should provide the first producer because he is responsible for placing safe product on the market.

Labelling is one way to reduce the risk and the approach to certainty safe product. For the consumer, this can become a problem and the lack of clear and correct description.

Safe product is such a product that is safe so. legitimate interest. This means that when used for its intended purpose and the user observe the safety instructions of the manufacturer, produces its user damage to life, health, hereinafter referred to movable and immovable property and the environment.

Consumer indicates Ecolabel positive information that the product while maintaining its quality parameters, unlike other substituents (products of comparable quality parameters) has superior environmental parameters within the current possibilities of science and technology.

Key words: safety, environment, label

ÚVOD

Ochrana životného prostredia a smerovanie k takému rozvoju spoločnosti, ktorý umožní ekonomický rozvoj, zvyšovanie životnej úrovne a zároveň zachová prírodu a zdroje pre ďalšie generácie, si vyžaduje poznanie súčasného stavu. Výsledkom by mal byť kvalitatívne environmentálne prijateľnejší prístup pri čerpaní zdrojov, vo výrobe a spotrebe, ktorý by ale nevznikol na základe príkazov či zákazov, ale na základe prirodzeného ľudského poznania, ktoré sa môže ďalej rozvíjať bez hrozby sankcií alebo nariadení.

Medzi významné prvky politiky ochrany životného prostredia a udržateľného rozvoja, uplatňované na konci minulého storočia a v súčasnosti, patria tendencie presadzovať stratégie proaktívnych a proudržateľných prístupov. V súlade s týmto prístupom sa postupne uplatňujú snahy o prechod od riešenia environmentálnych problémov následne po ich vzniku (budovanie koncových technológií zameraných na redukciu kontaminácie) k riešeniam technicky preventívnym a udržateľným v celom životnom cykle technológie a výrobku.

V posledných desaťročiach došlo k významnému rozšíreniu spektra proenvironmentálne orientovaných dobrovoľných prístupov v politike životného prostredia na národnej ale aj medzinárodnej úrovni. Došlo k štandardizácii niektorých postupov. Súčasne s ich praktickým rozširovaním začal prebiehať ich výskum, zameraný nielen na skúmanie teoretických aspektov, ale aj zovšeobecňovanie praktických skúseností získaných z jednotlivých štúdií.¹

Prejavujú sa tendencie zvyšovania diverzity nástrojov, založených v nemalej miere na dobrovoľných proenvironmentálne orientovaných aktivitách výrobcov a rastúcom environmentálnom uvedomení všetkých zainteresovaných. Uplatňovanie proenvironmentálne orientovaných prístupov v praxi vyplýva nielen z úsilia a požiadaviek štátnych orgánov životného prostredia, ale aj zo záujmov výrobcov a spotrebiteľskej verejnosti.²

Environmentálne označovanie ako motivačný prvok

Na riešenie environmentálnych problémov a environmentálnu motiváciu výrobcov sa presadzuje environmentálne hodnotenie a označovanie výrobkov ako jedna z foriem preventívnej environmentálnej stratégie. Úspešne sa používajú viaceré programy využívajúce pravidlá obchodu, založené na princípe dobrovoľnosti, medzi ktoré patrí aj ecolabeling - poslovenčenie anglického eco-labelling – doslova znamená ekotiketovanie, čiže označovanie produktov (výrobkov a služieb), ktoré sú k

¹ SUCHÁNEK, Z., Normy ISO pro environmentální značení – účinný podpůrný nástroj environmentálního managementu nebo konfliktní téma? In RUSKO, M. [Ed.] Manažérstvo životného prostredia (EMS, EMAS), Banská Bystrica. 1998

² RUSKO, M., 2006. *Bezpečnostné a environmentálne manažérstvo*. - Bratislava: VeV et Strix, Edícia EV-7, Prvé slovenské vydanie, ISBN 80-969257-9-2, 389 s.

životnému prostrediu ohľadupnejšie ako ich substituenti. Ich hlavným cieľom je podporovať ochranu životného prostredia a prevenciu znečistenia v rovnováhe so socio-ekonomickými potrebami.

V súčasnosti sa pod pojmom ecolabeling, resp. ecolabelingový systém alebo ecolabelingový program, rozumie najmä certifikačný systém riadený tzv. treťou nezávislou stranou (ani výrobcom, ani spotrebiteľom), t.j. environmentálne označovanie výrobkov typu I. Environmentálne označovanie je aktivitou producentov/predajcov, ktorí kvalifikovaným označením chcú zvýšiť konkurenčnú schopnosť svojho produktu, t.j. chcú spotrebiteľovi dať alebo zaručiť možnosť vybrať si medzi substituentmi na trhu tie, ktoré majú dôveryhodnejšie environmentálne vlastnosti. Významnú úlohu v tomto procese zohráva, či environmentálna značka je garantovaná programom/schérou s príslušnou podporou právnej normy alebo štandardu. Environmentálne označovanie môžeme rozlíšiť na základe dôveryhodnosti a množstva informácií, ktoré sú formou environmentálneho označovania poskytované používateľovi na

- reklamné označovanie, ktorého hlavným účelom je pripútať pozornosť záujemcu s cieľom získať akceptovanie ponuky. Informácie týkajúce sa životného prostredia sú v „ad hoc“ forme označovania všeobecné, nekonkrétne, často nie sú overiteľné a tým aj potenciálne zavádzajúce;
- latentné alebo nepriame označovanie, kde je hlavným účelom informovať používateľa o konkrétnych vlastnostiach výrobku z oblasti bezpečnosti, funkčnosti, zdravotnej neškodnosti, toxicity, horľavosti, výbušnosti, hlučnosti a náročnosti na surovínové a energetické zdroje. Tieto značky, ako aj značky deklarujúce zhodu vlastností s určitým vopred stanoveným súborom požiadaviek, ktoré sa prioritne netýkajú ochrany životného prostredia, majú určitú vypovedaciu schopnosť, ale priamo nedeklarujú komplexný pohľad na objekt z hľadiska jeho vplyvu na životné prostredie;
- vlastné alebo pravé označovanie – do tejto skupiny sa radia všetky formy označovania, ktoré boli vytvorené za účelom pravdivého informovania o vplyvoch alebo celkovom dopade označeného výrobku, činnosti, zložky, akcie alebo projektu na životné prostredie.³

V širšej rodine environmentálnych označovanií a prehlásení, týkajúcich sa výrobkov a služieb, sa nachádzajú značky s rôznou mierou vzťahu k životnému prostrediu alebo jeho zložkám, pričom môžeme rozlíšiť typy:

- typy normalizované v rámci ISO/TC/207 - súbor noriem radu ISO 14000, t.j. environmentálne označovanie výrobkov typ I, II, III;⁴
- typy normalizované mimo noriem radu ISO 14000;
- druhy nenormalizované.

V rámci environmentálneho a environmentálne orientovaného označovania môžeme pozorovať fragmentáciu a integráciu súčasne. V praxi môžeme pozorovať

- na jednej strane inštalovanie národných ecolabelingových systémov (napr. environmentálne označovanie typ I),
- na druhej strane ich vzájomná kooperácia (napr. v rámci Global Ecolabelling Network - GEN), kompatibilita (napr. v rámci členských štátov EÚ s európskou schémou "Európsky kvet"), integrácia, resp. unifikácia (napr. Európska únia zvažuje zavedenie jednotných obalov pre všetky značky cigariet.^{5, 6, 7}

Spotrebiteľovi signalizuje environmentálna značka pozitívnu informáciu, že daný výrobok pri zachovaní svojich kvalitatívnych parametrov na rozdiel od ostatných substituentov (výrobky porovnateľných kvalitatívnych parametrov) má nadštandardné environmentálne parametre v rámci súčasných možností vedy a techniky, t.j. je k životnému prostrediu ohľadupnejší ako ostatní substituenti. Zároveň značka informuje, že bola certifikátom preukázaná zhoda a dodržiavanie technických noriem, bezpečnostných, zdravotných, hygienických a iných predpisov vrátane noriem týkajúcich sa tvorby a ochrany životného prostredia vzťahujúcich sa na niektoré etapy životného cyklu výrobku - etapy projekcie, vstupných surovín, energie, výroby, využitia a nakladania s ním ako s odpadom.⁸

Integrovaná produktová politika

Všetky výrobky a služby majú nejaký vplyv na životné prostredie, či už počas svojej výroby, používania alebo zneškodňovania. Integrovaná produktová politika (IPP) sa snaží dosiahnuť zníženie týchto vplyvov prostredníctvom environmentálnych opatrení zameraných na celý životný cyklus produktu. To znamená, že vplyvy na životné prostredie budú riešené v tom bode životného cyklu, v ktorom bude možné najlepšie a nákladovo najefektívnejšie znížiť celkové vplyvy na životné prostredie a spotrebu zdrojov.

Cieľom integrovanej produktovej politiky je:

- znižovať zdroje pri výrobe, používaní a zneškodňovaní výrobkov

³ RUSKO, M., 2006. *Bezpečnostné a environmentálne manažérstvo*. - Bratislava: VeV et Strix, Edícia EV-7, Prvé slovenské vydanie, ISBN 80-969257-9-2, 389 s.

⁴ ISO/TC 207 Environmental management. - [on-line] Available on - URL: http://www.iso.org/iso/iso_technical_committee?commid=54808

⁵ EÚ zvažuje zavedenie jednotného obalu pre cigarety. - [on-line] Available on - URL: > <http://ekonomika.sme.sk/c/6500829/eu-zvazuje-zavedenie-jednotneho-obalu-pre-cigarety.html#ixzz23pkh4PvH<>

⁶ Global Ecolabelling Network. - [on-line] Available on - URL: <http://www.globalecolabelling.net/>

⁷ EU Ecolabel. - [on-line] Available on - URL: <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/>

⁸ RUSKO M. - PIATRIK M. - KOTOVICOVÁ J., 2004. *Environmentálne manažérstvo*. - Žilina: Strix. Edícia EV-1, Prvé slovenské vydanie, ISBN 80-969257-0-9, 175 s.

- znižovať negatívne vplyvy výrobkov a služieb na životné prostredie
- prispievať k riešeniu environmentálnych otázok a podporovať hospodárske a spoločenské ciele EÚ v rámci Stratégie trvalo udržateľného rozvoja.

Prístup na základe IPP je všeobecne uznávaný ako potenciálne veľmi účinný spôsob pre riešenie environmentálnej dimenzie produktov. Je založený na piatich kľúčových zásadách:

- uvažovanie orientované na životný cyklus produktu (LCT - Life cycle thinking)
- práca s trhom (stanovenie stimulov na udržateľnejšie smerovanie trhu podporovaním ponuky a dopytu na environmentálne vhodnejšie výrobky),
- zapojenie zainteresovaných strán (povzbudiť všetky dotknuté záujmové skupiny, ktoré prichádzajú s produktom do styku)
- neustále zlepšovanie (-zlepšovanie za účelom znižovania negatívnych vplyvov v každej fáze životného cyklu - dizajn, výroba, používanie, nakladanie s odpadom, berúc pritom do úvahy parametre stanovené trhom; výsledkom je určenie vlastného tempa podnikov vo väzbe na podmienky na trhu a využitie možností zlepšovania tam, kde je to pre podnik nákladovo najviac efektívne)
- rozmanitosť nástrojov politiky (povinné legislatívne nástroje, dobrovoľné nástroje, kde určujúcim faktorom je účinnosť nástroja pri dosahovaní požadovaného výsledku vo väzbe na princípy udržateľného rozvoja).⁹

Ekolabeling - významná súčasť proenvironmentálne orientovanej výrobkovej politiky

Ekolabeling je významnou súčasťou environmentálnej výrobkovej politiky, ktorú vo všeobecnosti determinujú vzťahy medzi jej cieľmi – objektmi – subjektmi – nástrojmi. Je založený na integrovanom prístupe k životnému cyklu výrobku, čo predpokladá značný obsah informácií.

Objektom jeho záujmu je výrobok, produkovaná činnosť, poskytovaná služba, ale nie iba vo finálnej podobe, napr. ako hotový výrobok, ale vo všetkých fázach jeho celého životného cyklu.

Subjektom sa stáva veľký počet účastníkov trhu: výrobcovia, distribútori, obchodníci, spotrebiteľia, ale aj štát.

Environmentálne orientovaní spotrebiteľia, ktorí sú ochotní pomôcť životnému prostrediu aj v prípade, ak je príslušný výrobok označený environmentálnou značkou cenovo nevýhodnejší, môžu vytvárať na trhu tlak a taktó motivovať výrobcov a dovozcov, zvýšiť zisk environmentálne orientovaným výrobcom a zlepšiť schopnosť konkurencie takéhoto podniku. Dôležité je, aby sa ekolabeling vyrovnal s otázkami zahraničného obchodu a pravidlami medzinárodnej obchodnej organizácie.¹⁰

V prvej etape zavádzania ekolabelingových programov sa kládol dôraz najmä na etapu produkcie. V súčasnosti sa zdôrazňuje najmä etapa motivácie spotreby.¹¹

Označovanie súvisí so súčasným trendom sledovať environmentálne a bezpečnostné aspekty procesov, technológií a produktov. Je zjavný trend posunu záujmu o výrobok nielen v jednotlivých etapách jeho životného cyklu, ale z pohľadu "od kolísky po hrob", či progresívnejší prístup "od kolísky po kolísku".

Environmentálne označovanie výrobkov typ I sa rozhodujúcou mierou môže podieľať na:

- vytváraní správneho vzťahu subjektov trhu k zložkám životného prostredia,
- zvýšení opatrnosti a znižovaní rizika v rozhodovacích procesoch,
- prevencii škôd a strát v životnom prostredí,
- zvyšovaní ekonomickej efektívnosti činností a výsledkov činností.¹²

Označovanie a bezpečné užívanie výrobku

Označovanie je jedným zo spôsobov zníženia rizika a priblíženia sa k istote bezpečného výrobku.¹³ Pre spotrebiteľa sa tak môže stať problémom aj neprítomnosť jasného a správneho označenia.

Základom bezpečného užívania každého výrobku bežným spotrebiteľom je získanie dostatku informácií. Tieto informácie by mal poskytnúť v prvom rade výrobca, pretože on je zodpovedný za uvedenie bezpečného výrobku na trh.

Slovenská právna úprava nezabúda ani na dovozcov, t.j.

- zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov;
- nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 404/2007 Z. z. o všeobecnej bezpečnosti výrobkov;

⁹ Integrovaná produktová politika. - [on-line] Available on - URL:

<http://www.sazp.sk/public/index/go.php?id=1680&lang=sk>

¹⁰ RUSKO, M., 2006. *Bezpečnostné a environmentálne manažérstvo*. - Bratislava: VeV et Strix, Edícia EV-7, Prvé slovenské vydanie, ISBN 80-969257-9-2, 389 s.

¹¹ RUSKO, M., 2004. *Environmentálne orientovaný manažment v praxi manažéra*. - Žilina: Strix. Edícia EV-2, Prvé slovenské vydanie, ISBN 80-969257-1-7, 190 s.

¹² RUSKO, M. – BALOG, K. – TUREKOVÁ, I., 2006. *Vybrané kapitoly z environmentálneho a bezpečnostného manažérstva*. - Bratislava: VeV et Strix, Edícia EV-4, Prvé slovenské vydanie, ISBN 80-969257-5-X, 160 s.

¹³ MIKLOŠ, Vojtech, 2011: *Manažérstvo bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci I*. - Košice: Technická univerzita v Košiciach, Equilibria, ISBN 978-80-89284-83-2, 154 s.

- ďalšie osobitné právne predpisy.

Súvisiace označovanie

- Označovanie CE, ¹⁴
- Slovenská značka zhody CSK, ¹⁵
- Značka kvality SK, ¹⁶
- značka „Bezpečné hračky“ - certifikačná značka s medzinárodnou pôsobnosťou v vlastníctve Talianskeho inštitútu pre bezpečnosť hračiek (IISG). ¹⁷

Cieľom posudzovania zhody je poskytnúť dôveru pre všetkých užívateľov daného produktu, že príslušné požiadavky na výrobky, služby a systémy sa plnia. Takáto dôvera prispieva k akceptácii takýchto výrobkov, služieb a systémov na trhu. Rezolúcia Rady zo 7. mája 1985 o „Novom prístupe k technickej harmonizácii a technickým normám“ naštartovala v Európe nový koncept prístupu k európskej legislatíve. Európska únia formuluje smernice pre skupiny výrobkov, v ktorých sú uvedené základné požiadavky - minimálna úroveň bezpečnosti, ochrany zdravia, ochrany spotrebiteľa a životného prostredia. Pre produkt, ktorý bude umiestnený na trhu, výrobca musí zabezpečiť splnenie týchto požiadaviek. V kontexte „Nového prístupu“, ktorý vychádza zo vzájomného uznávania národných požiadaviek a certifikátov, vzišla pre každý národný trh povinnosť neobmedzovať predaj výrobku z dôvodu, že bol vyrobený na základe iného technického postupu, alebo že bol testovaný inými metódami ako predpisuje jeho národná legislatíva.

Členské štáty EÚ majú povinnosť zverejnené smernice zapracovať do národnej legislatívy. Národné technické normy tiež musia byť v súlade so základnou úrovňou bezpečnosti a ochrany zdravia podľa požiadaviek smerníc Európskej únie. Normy, ktoré sú v ich rozpore, sa musia zrušiť. Výrobok, ktorý spĺňa základné požiadavky smerníc „Nového prístupu“, má otvorený vstup na trhy členských štátov EÚ.

Vláda Slovenskej republiky podľa zákona č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vydala nariadenia vlády (NV SR), ktorými sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách na určené výrobky podľa uvedeného zákona. V týchto NV SR sú podľa legislatívnych pravidiel SR zapracované smernice Nového prístupu. Výrobca má teda dve možnosti: buď vyprodukuje výrobok v súlade s národnou normou, zosúladenou so smernicami EÚ, alebo priamo splní požiadavky minimálnej úrovne bezpečnosti a ochrany zdravia podľa smerníc. Keď má produkt potvrdenú zhodu so základnými požiadavkami smerníc pri dodržaní príslušných postupov, výrobok sa môže označiť značkou CE. Toto označenie na výrobku znamená, že spĺňa všetky požiadavky Spoločenstva, a že boli vykonané procedúry preukázania zhody. Administrátorom tejto značky je Európska únia.

Európske normalizačné organizácie CEN (Európsky výbor pre normalizáciu) a CENELEC (Európsky výbor pre normalizáciu v elektrotechnike) reagovali na potreby voľného trhu a v kontexte rezolúcie Rady z 18. júna 1992 uviedli do života projekt certifikácie zhody výrobkov s európskymi normami (EN). Z toho vzišla jednotná európska certifikačná značka KEYMARK, ktorá umožňuje nákupcom aj spotrebiteľom identifikovať produkty, ktoré sú vyrobené podľa EN. Toto funguje po celej Európe a administratíva značky KEYMARK je v CEN a CENELEC. Značke KEYMARK sa zvykne hovoriť „nová“, pretože v roku 2001 boli pôvodné pravidlá pre túto značku revidované a ich oficiálna 2. edícia dala nový impulz v Európe pre jej zavedenie do praxe. Značka KEYMARK je dobrovoľná značka certifikácie treťou stranou a je možné ju nájsť na výrobkoch spolu v susedstve so značkami certifikačných orgánov, prezentujúc tak, že produkt je prijateľný a uznávaný všade v Európe. Očakáva sa, že jej zavedenie bude progresívne a stabilné. Dobrovoľná certifikácia treťou stranou, akou je KEYMARK, nesmie byť zamieňaná za označovanie CE. ¹⁸

Na základe zákona č. 725/2004 Z. z. o podmienkach prevádzky vozidiel v premávke na pozemných komunikáciách plní úlohu dozoru nad trhom s motorovými vozidlami Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR - Štátny dopravný úrad.

Od 1. mája 2004 sa stala SR súčasťou systému Spoločenstva pre rýchlu výmenu informácií o nebezpečných výrobkoch medzi členskými štátmi EÚ, štátmi ES a EK - RAPEX.

RAPEX (Rapid Alert System for Non-Food Products) je rýchly informačný systém spoločenstva (Community Rapid Information System), ktorý zabezpečuje výmenu informácií o nebezpečných výrobkoch nepotravinového

¹⁴ Označovanie CE. - [on-line] Available on - URL: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/single-market-goods/cemarking/index_sk.htm

¹⁵ Slovenská značka zhody CSK. - Zákon č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹⁶ Značka kvality SK. - [on-line] Available on - URL: <http://www.znackakvality.sk/index.php?start>

¹⁷ Značka „Bezpečné hračky“. - [on-line] Available on - URL: <http://www.itczlin.cz/cz/znacka-bezpecne-hracky>

¹⁸ Posudzovanie zhody a značky zhody v Európe. - [on-line] Available on - URL: <http://www.sutn.sk/default.aspx?page=2b133721-eb4c-4823-9d0a-521322b2d8ad>

charakteru medzi Európskou komisiou, členskými štátmi Európskej únie a štátmi Európskeho hospodárskeho priestoru – Islandom, Lichtenštajnskom a Nórske kráľovstvom.

Cieľom tohto výstražného systému je zabezpečiť, aby sa k spotrebiteľom nedostali nebezpečné výrobky, ktoré by ohrozovali jeho zdravie a bezpečnosť. Zároveň sa jednotlivé členské štáty informujú o prijatých opatreniach zameraných na zamedzenie výskytu nebezpečných výrobkov na trhu v Európskej únii. RAPEX slúži aj na monitorovanie efektívnosti fungovania trhového dozoru v jednotlivých krajinách a je základom pre vypracovanie a prijatie opatrení na ochranu trhu na úrovni Spoločenstva.¹⁹

Do systému RAPEX sa povinne hlásia všetky nebezpečné spotrebiteľské výrobky, ktoré predstavujú závažné riziko pre zdravie a bezpečnosť spotrebiteľov okrem:

- potravín a krmív (RASFF – Rýchly výstražný systém pre potraviny a krmivá),²⁰
- liekov, zdravotníckych pomôcok, zdravotníckych zariadení a prístrojov

RAPEX je týždenne aktualizovanou databázou oznámení, ktoré majú pôvod:

- od výrobcov alebo distribútorov, ktorí zistili, že uviedli na trh nebezpečné výrobky a oznamujú dobrovoľne túto skutočnosť príslušnému národnému orgánu
- alebo ide o prípady nebezpečných výrobkov, zistených národnými orgánmi dozoru trhu.

Pri posudzovaní bezpečnosti výrobku sa prihliada hlavne na:

- vlastnosti výrobku vrátane jeho životnosti, zloženia, označovania, balenia, na návod, na montáž a uvedenie do prevádzky, návod na jeho použitie, údržbu a likvidáciu;
- účinok na iné výrobky všade tam, kde možno reálne predpokladať, že sa bude používať spolu s inými výrobkami;
- spôsoby prezentácie výrobku a všetky údaje a informácie o výrobku poskytované výrobcom;
- skupinu spotrebiteľov, ktorá môže byť vážne ohrozená pri používaní výrobku, a to najmä detí.

V roku 2005 sa dosiahla transpozícia právnych predpisov v oblasti kozmetických výrobkov nariadením vlády SR č. 658/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky.

Pojem bezpečný výrobok vymedzuje zákon č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa, podľa ktorého „bezpečný výrobok je výrobok, ktorý za bežných alebo rozumne predvídateľných podmienok používania, inštalácie alebo údržby nepredstavuje po dobu určenej výrobcom alebo po dobu obvyklej použiteľnosti nebezpečenstvo pre spotrebiteľa alebo jeho používanie predstavuje pre spotrebiteľa vzhľadom na bezpečnosť a ochranu zdravia len minimálne nebezpečenstvo“.

Prijatím zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a nariadenia vlády SR č. 404/2007 o všeobecnej bezpečnosti výrobkov sa dosiahla transpozícia smernice EP a Rady č. 2001/95/ES o všeobecnej bezpečnosti výrobkov. Spolu so zákonom č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a transpozíciou legislatívy ES pre výrobky v oblasti starého aj nového prístupu sa tieto všeobecne záväzné právne predpisy stali účinným nástrojom orgánov trhového dozoru v oblasti ochrany spotrebiteľa pred nebezpečnými výrobkami nepotravinárskeho charakteru.

V oblasti bezpečnosti výrobkov plní dôležitú úlohu Slovenská obchodná inšpekcia, ktorá ako orgán dozoru nad plnením ustanovení zákona č. 250/2007 Z. z. systematicky vyhľadávala a vyhľadáva na trhu SR výrobky so závažným rizikom pre spotrebiteľa.

Dňa 1.9.2007 nadobudol účinnosť zákon č. 355/2007 o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Podľa neho je orgánom dozoru nad trhom s kozmetickými výrobkami Úrad verejného zdravotníctva SR.

ZÁVER

Značky pôsobia ako vizuálny prvok sprostredkujúci príslušnú informáciu (technickú, emočnú a pod.). Uplatňovanie bezpečnostného a environmentálneho označovania v praxi vyplýva nielen z úsilia a požiadaviek štátnych orgánov, ale aj zo záujmov výrobcov a spotrebiteľskej verejnosti. Cieľom bezpečnostného a environmentálneho označovania je pomôcť lepšie sprostredkovať primerané informácie o bezpečnostných, resp. kvalitatívnych, environmentálnych, charakteristikách procesov, technológií, aktivít a produktov.

Bezpečnostné a zdravotné označenie poskytuje pokyny a informácie potrebné na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Realizuje sa to prostredníctvom značky, farby, svetelného označenia alebo akustického signálu, slovnej komunikácie alebo ručných signálov. Bezpečnostné a zdravotné označenie používané na pracovisku, jeho umiestnenie a spôsob použitia musia zodpovedať požiadavkám ustanoveným vo všeobecne záväznom právnom predpise. Zamestnávateľ je povinný vybaviť pracoviská bezpečnostným a zdravotným označením v prípadoch, keď nebezpečenstvo nie je možné odstrániť alebo dostatočne znížiť prostriedkami kolektívnej ochrany, metódami a postupmi používanými pri organizácii práce alebo ďalšími opatreniami.

¹⁹ RAPEX. - [on-line] Available on - URL: http://ec.europa.eu/consumers/archive/safety/rapex/index_en.htm

²⁰ RASFF. - [on-line] Available on - URL: http://ec.europa.eu/food/safety/rasff/index_en.htm

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

- EU Ecolabel. - [on-line] Available on - URL: <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/>
- EÚ zvažuje zavedenie jednotného obalu pre cigarety. - [on-line] Available on - URL: > <http://ekonomika.sme.sk/c/6500829/eu-zvazuje-zavedenie-jednotneho-obalu-pre-cigarety.html#ixzz23pkh4PvH<>
- Global Ecolabelling Network. - [on-line] Available on - URL: <http://www.globalecolabelling.net/>
- Integrovaná produktová politika. - [on-line] Available on - URL: <http://www.sazp.sk/public/index/go.php?id=1680&lang=sk>
- ISO/TC 207 Environmental management. - [on-line] Available on - URL: http://www.iso.org/iso/iso_technical_committee?commid=54808
- MIKLOŠ, Vojtech, 2011: Manažérstvo bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci I. - Košice: Technická univerzita v Košiciach, Equilibria, ISBN 978-80-89284-83-2, 154 s.
- Označovanie CE. - [on-line] Available on - URL: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/single-market-goods/cemarking/index_sk.htm
- Posudzovanie zhody a značky zhody v Európe. - [on-line] Available on - URL: <http://www.sutn.sk/default.aspx?page=2b133721-eb4c-4823-9d0a-521322b2d8ad>
- RAPEX. - [on-line] Available on - URL: http://ec.europa.eu/consumers/archive/safety/rapex/index_en.htm
- RASFF. - [on-line] Available on - URL: http://ec.europa.eu/food/safety/rasff/index_en.htm
- RUSKO M. - PIATRIK M. - KOTOVICOVÁ J., 2004. *Environmentálne manažérstvo*. - Žilina: Strix. Edícia EV-1, Prvé slovenské vydanie, ISBN 80-969257-0-9, 175 s.
- RUSKO, M. – BALOG, K. – TUREKOVÁ, I., 2006. *Vybrané kapitoly z environmentálneho a bezpečnostného manažérstva*. - Bratislava: VeV et Strix, Edícia EV-4, Prvé slovenské vydanie, ISBN 80-969257-5-X, 160 s.
- RUSKO, M., 2004. *Environmentálne orientovaný manažment v praxi manažéra*. - Žilina: Strix. Edícia EV-2, Prvé slovenské vydanie, ISBN 80-969257-1-7, 190 s.
- RUSKO, M., 2006. *Bezpečnostné a environmentálne manažérstvo*. - Bratislava: VeV et Strix, Edícia EV-7, Prvé slovenské vydanie, ISBN 80-969257-9-2, 389 s.
- Slovenská značka zhody CSK. - Zákon č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- SUCHÁNEK, Z., Normy ISO pro environmentální značení – účinný podpůrný nástroj environmentálního managementu nebo konfliktní téma? In RUSKO, M. [Ed.] *Manažérstvo životného prostredia (EMS, EMAS)*, Banská Bystrica. 1998
- Značka „Bezpečné hračky“. - [on-line] Available on - URL: <http://www.itczlin.cz/cz/znacka-bezpecne-hracky>
- Značka kvality SK. - [on-line] Available on - URL: <http://www.znackakvality.sk/index.php?start>

ADRESY AUTOROV

doc. RNDr. Miroslav RUSKO, PhD., Slovenská technická univerzita v Bratislave, Materiálovotechnologická fakulta Trnava, Botanická 49, 917 01 Trnava, Slovenská republika, e-mail: >miroslav.rusko@stuba.sk<

prof. Ing. Karol BALOG, PhD., Slovenská technická univerzita v Bratislave, Materiálovotechnologická fakulta v Trnave, Ústav bezpečnosti, environmentu a kvality, Botanická 49, Trnava, Slovenská republika, e-mail: karol.balog@stuba.sk

Mr.sc. Domenico SCARAFILO

- ◆ Slovenská technická univerzita v Bratislave, Materiálovotechnologická fakulta v Trnave, Trnava, Slovenská republika
- ◆ Schleifmühling Str. 16a, D-753 05 Neuenbürg, Bundesrepublik Deutschland, e-mail: info@svbb-scarafilo.de

RECENZIA TEXTOV V ZBORNÍKU

Recenzované dvomi recenzentmi, členmi vedeckej rady konferencie. Za textovú a jazykovú úpravu príspevku zodpovedajú autori.

REVIEW TEXT IN THE CONFERENCE PROCEEDINGS

Contributions published in proceedings were reviewed by two members of scientific committee of the conference. For text editing and linguistic contribution corresponding authors.